

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.7>

УДК 338.1

*М. В. Болдуєв,
д. держ. упр., професор, НУ «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8889-6555>
О. В. Болдуєва,
д. е. н., доцент, Запорізький національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5267-1816>
О. Г. Лищенко,
к. е. н., доцент, НУ «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9211-9567>*

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗОВАНOSTІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ КОМПАНІЇ

*M. Bolduiev,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, National University
«Zaporizhzhia Polytechnic»
O. Bolduieva,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Zaporizhzhia National
University
O. Lyshchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, National University «Zaporizhzhia
Polytechnic»*

AN INTEGRATED APPROACH TO ASSESSING THE FEASIBILITY OF INNOVATIVE PROJECTS IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF THE COMPANY'S INVESTMENT STRATEGY

Стаття досліджує методи оцінки ефективності венчурних інвестиційних проектів, з особливим акцентом на математичні та описові методології. В статті аналізуються сильні та слабкі сторони цих методів, особливо у контексті їх здатності до врахування різноманітних економічних, технічних та соціальних факторів, які впливають на успіх проектів. Автори вказують на важливість інтеграції різних підходів для досягнення більшої точності в оцінюванні і зниження ризику інвестицій.

Детально розглядаючи критерії, які мають бути включені в оцінку, стаття подає широкий спектр аспектів, від споживчої привабливості інновації до науково-технічних та ринкових критеріїв. Окрема увага приділяється потребі адаптації методів оцінки до специфіки конкретного проекту та зовнішнього середовища, що включає конкурентний аналіз, розгляд поточного стану законодавства та можливий вплив на екологію та суспільство.

The article is devoted to a comprehensive analysis of methods of evaluating venture investment projects, which include both mathematical and descriptive methods. The importance of this research lies in determining the possibilities and limitations of existing approaches, especially in view of their ability to adequately take into account the economic, technical, social and market aspects of projects. The article pays special attention to the criteria method proposed by B. Twiss, which includes a detailed categorization of project evaluation according to several key parameters, which allows for a deeper analysis of the potential of innovative projects.

It is determined how the speed of diffusion of innovations depends on how much it surpasses previous products, according to the research of B. Santo. This aspect is important for understanding the commercial success of innovations, as consumer appeal and solving real user problems are critical factors for market acceptance. The analysis of risks associated with the implementation of innovative

projects reveals the importance of evaluating external and internal factors that can affect the success of the project.

The article emphasizes the need to take into account the time of project implementation and the potential obsolescence of technologies. This aspect is especially important in fast-changing industries, where innovations are quickly superseded by newer developments. The development of an adequate methodology for evaluating the feasibility of projects, which would take into account all these aspects, is a key task for ensuring the long-term effectiveness of investments.

The conclusions of the article emphasize the importance of developing flexible assessment tools capable of integrating various aspects of innovation projects and taking into account the dynamic external environment. Such an approach allows not only to effectively evaluate potential projects, but also to adapt management strategies in response to changes in technology and market conditions, which is crucial for the successful commercialization of innovations.

Ключові слова: *інноваційні проекти, венчурні інвестиції, методи оцінки, економічна ефективність, ризик інвестицій, конкурентоспроможність, фактори успіху, зовнішні впливи, стратегічне планування*

Keywords: *innovative projects, venture investments, evaluation methods, economic efficiency, investment risk, competitiveness, success factors, external influences, strategic planning*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність теми обумовлена постійним зростанням інтересу до інновацій та венчурного інвестування у глобальному економічному контексті. Інновації відіграють ключову роль у стимулюванні економічного зростання, підвищенні конкурентоспроможності компаній та країн. Тому здатність точно оцінювати і прогнозувати успіх інноваційних проєктів є важливою для інвесторів,

менеджерів та політиків. Оскільки інноваційні проекти часто супроводжуються високим рівнем невизначеності та ризику, наявність ефективних методів оцінки, що інтегрують різноманітні аспекти проектів, є критичною для забезпечення правильних інвестиційних рішень.

Інтегрований підхід дозволяє об'єднати математичні та описові методи оцінки, тим самим забезпечуючи більш глибокий аналіз різних вимірів венчурних проектів, включаючи економічні, технічні, ринкові, виробничі та соціальні аспекти. Це допомагає ідентифікувати потенційні проблеми та оцінити споживчу привабливість інновацій, що є важливим для визначення їхньої комерційної життєздатності. З огляду на швидкі зміни у технологічному ландшафті та зростаючу конкуренцію на світових ринках, здатність адаптуватися та швидко реагувати на нові виклики стає вирішальною, що робить дослідження в цій сфері особливо актуальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед зарубіжних науковців, які зробили значний вклад у розуміння та розвиток методів оцінки інноваційних проектів, і їхні теорії та підходи широко застосовуються на практиці слід зазначити наукові нароби: Henry Chesbrough (професор і дослідник, відомий концепцією відкритих інновацій), Clayton Christensen (професор Гарвардської школи бізнесу, відомий своєю теорією про деструктивні інновації), Steve Blank (прихильник методології Lean Startup, яка зосереджена на швидкому прототипуванні і ітерації венчурних проектів), Peter Drucker (визначний вчений в сфері управління, часто обговорював інновації як ключовий елемент управлінської стратегії), Scott Shane (професор, що спеціалізується на підприємництві і інноваціях, автор книги "The Illusions of Entrepreneurship"), Jeffrey Dyer (професор стратегічного менеджменту, відомий своїми дослідженнями у сфері інновацій та конкурентних стратегій), Robert Cooper (один з провідних експертів у сфері управління портфелями проектів та розробки нових продуктів), Anita McGahan (професор стратегії та міжнародного управління, займається питаннями інновацій і соціальних змін), Michael Tushman (професор

Гарвардської школи бізнесу, досліджує організаційні зміни та інноваційне управління), Alexander Osterwalder (відомий своєю розробкою "Business Model Canvas", інструменту для стратегічного управління інноваціями та бізнес-моделями) та ін. Серед вітчизняних дослідників які займалися удосконаленням методики оцінки безпосередньо венчурних інвестиційних проектів присвятили свої роботи: Зражевець Є. Є., Карасик О. М., Кузьмін О. Є., Матієнко В. М., Охріменко О. О., Петрюк М. В., Тарасова Г. О., Терлецька В. О., Ткаченко В. А. та ін. В їх дослідженнях багато уваги приділяється саме математичним методам оцінки привабливості інвестиційних венчурних проектів, але недостатньо досліджуваними залишилися описові підходи до оцінки, які б враховували вплив внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на успіх інноваційних проектів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На підставі аналізу різних математичних і описових методів для визначення ефективності венчурних інвестиційних проектів виявити найкращі практики та вдосконалити підходи до оцінки, враховуючи внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на успіх інноваційних проектів в контексті реалізації інвестиційної стратегії компанії, а також забезпечити покращення процесів прийняття рішень щодо венчурного інвестування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання математичних методів для оцінки венчурних інвестиційних проектів дозволяє не лише визначити ефективність реалізації одного проекту, а й обрати найкращий варіант серед кількох [4]. Однак ці методи мають певні обмеження:

1. Вони зазвичай зосереджені виключно на економічній ефективності, але цей показник може бути під впливом багатьох факторів, які ці методи не враховують.

2. Їхня ефективність значною мірою залежить від якості інформації, яка використовується. Використання неточних або недостовірних даних може призвести до викривленої оцінки проекту.

Як відзначає експерт у сфері інновацій і технологій Б. Твісс (Barrie G. Twiss), який вніс значний вклад у розробку теорії і практики управління інноваціями: «Корисність формул залежить від життєвості даних, що закладаються в них. Якщо ці дані мізерні, то застосування формул мало допомагає в порівнянні з простим описом проблеми» [9].

Головною метою будь-якого венчурного інвестиційного проекту є створення продукту з певними характеристиками, включно з економічною ефективністю. Основний продукт венчурного інвестування – інновація – є результатом інноваційного процесу. Цей процес включає етапи розробки та впровадження нововведень. Структурно він зазвичай складається з фундаментальних досліджень, прикладних досліджень, дослідно-конструкторських робіт, впровадження інновації та виходу на ринок. Венчурний проект може охоплювати повний цикл, або лише певні його етапи [6].

Реалізація різних стадій інноваційного процесу в межах венчурного проекту вимагає досягнення проміжних результатів, але кожен з них супроводжується невизначеністю. Чим менше етапів включає проект, тим меншим буде рівень невизначеності, і тим вищою буде ймовірність досягнення цілей [1].

Слід враховувати, що рівень невизначеності також залежить від радикальності інновації, яка є метою проекту. Чим радикальніша інновація, тим більшим буде ризик не досягти задовільних результатів на всіх етапах процесу.

Оскільки етапи інноваційного процесу зазвичай йдуть у суворій послідовності, під час оцінки венчурних проектів треба враховувати не лише кінцевий результат, але й можливість досягнення проміжних результатів. Також необхідно оцінити зовнішні наслідки реалізації проекту, такі як соціальні та екологічні ефекти [3].

Досягнення адекватних проміжних і кінцевих результатів залежить від багатьох факторів. Але математичні методи оцінки зазвичай враховують

лише економічну ефективність, яка стає основним критерієм відбору проектів. Такий підхід обґрунтований, оскільки прибуток є головною метою будь-якої компанії чи організації. Цю мету можна досягти, лише якщо інновація, створена в результаті проекту, буде суспільно необхідною і матиме попит на ринку [7].

Як зазначає С.М. Крістенсен, швидкість поширення інновації залежить від того, наскільки вона перевершує попередні продукти. Обсяг продажів і популярність інновації прямо пропорційні її здатності вирішувати проблеми споживачів [8].

Таким чином, оцінка венчурних проектів виключно за економічною ефективністю без врахування споживчої привабливості інновації є помилковою. Споживча привабливість – основа, на якій будується розрахунок економічної ефективності.

Окрім споживчої привабливості, варто також враховувати інші фактори, пов'язані з організацією виробництва, фінансуванням і впливом зовнішнього середовища на підприємство чи організацію.

Щоб подолати недоліки математичних методів оцінки венчурних інвестиційних проектів і зменшити невизначеність, пов'язану з їх реалізацією, в науковій літературі активно використовуються описові методи. Найбільш поширеними серед них є метод ПАБЛА та метод критеріїв.

Метод ПАБЛА полягає в поетапній деталізації основних аспектів, пов'язаних із реалізацією венчурного проекту. Він складається з шести блоків питань, на які слід відповісти перед початком проекту або прийняттям рішення в процесі його реалізації:

1. Результат:

- Що саме потрібно зробити?
- Чому це важливо?
- Що ще можна зробити?
- Що необхідно зробити?

2. Місце:

- Де це має бути реалізовано?
- Чому саме тут?
- Де це ще можна зробити?
- Де це слід зробити?

3. Час:

- Коли слід реалізувати проект?
- Чому це потрібно зробити в цей час?
- Коли ще це можна зробити?
- Коли це краще реалізувати?

4. Ресурси:

- Які ресурси необхідні?
- Чому саме ці ресурси потрібні?
- Які інші ресурси можна використати?
- Які ресурси слід використовувати?

5. Метод:

- Як слід здійснити реалізацію?
- Чому обраний саме цей спосіб?
- Як це можна зробити по-іншому?
- Як це найкраще реалізувати?

6. Обґрунтування:

- Чому ми це робимо?
- Чому це слід зробити?

Цей метод дозволяє врахувати найважливіші аспекти будь-якого венчурного інвестиційного проекту та прийняти обґрунтовані рішення щодо проміжних та кінцевих цілей. Також враховуються вибір місця, часу та методу проведення, планування і розподіл ресурсів для досягнення поставлених цілей.

Однак метод ПАБЛА має і свої недоліки. Основний із них — неможливість порівнювати різні венчурні проекти, оцінені за цим методом, для відбору найкращого варіанта. Відсутність чіткої кількісної оцінки

ускладнює об'єктивне зіставлення проектів за їх потенційною економічною ефективністю.

Метод критеріїв, запропоновани Б. Твіссом [9] і підтриманий багатьма вченими, передбачає послідовне уточнення впливу різних факторів, пов'язаних із успішною реалізацією проекту. Цей метод передбачає оцінку за шістьма основними категоріями критеріїв:

А. Цілі корпорації, стратегія, політика та цінності:

1. Чи відповідає проект поточній стратегії компанії та її довгостроковому плану?

2. Чи виправдовує потенціал проекту зміни в стратегії?

3. Чи узгоджується проект із цінностями та корпоративним іміджем компанії?

4. Чи відповідає проект ставленню корпорації до ризику?

5. Чи відповідає він політиці корпорації щодо нововведень?

6. Чи відповідає проект тимчасовим вимогам корпорації?

Б. Ринкові критерії:

1. Чи задовольняє проект чітко визначені потреби ринку?

2. Оцінка загальної ємності ринку.

3. Оцінка потенційної частки ринку.

4. Прогноз термінів випуску товару.

5. Оцінка ймовірності комерційного успіху.

6. Можливий обсяг продажів.

7. Часовий аспект ринкового плану.

8. Вплив проекту на поточні продукти компанії.

9. Політика ціноутворення та сприйняття споживачем.

10. Конкурентна позиція на ринку.

11. Відповідність наявним каналам розподілу.

12. Оцінка стартових витрат.

В. Науково-технічні критерії:

1. Чи відповідає проект стратегії досліджень та розробок (НДДКР) компанії?

2. Чи виправдовує потенціал проекту зміни в стратегії НДДКР?

3. Ймовірність технічного успіху.

4. Час та вартість розробки.

5. Патентна чистота та захист.

6. Наявність відповідних науково-технічних ресурсів.

7. Можливі майбутні розробки продукту та застосування нових технологій.

8. Вплив проекту на інші проекти.

Г. Фінансові критерії:

1. Вартість досліджень та розробок.

2. Інвестиції у виробництво.

3. Інвестиції у маркетинг.

4. Доступність фінансів у потрібні періоди часу.

5. Вплив проекту на інші фінансово потребуючі проекти.

6. Час досягнення точки беззбитковості та максимальні негативні показники витрат та доходів.

7. Потенційний річний обсяг прибутку.

8. Прогнозована норма прибутку.

9. Відповідність критеріям ефективності капітальних вкладень у компанії.

Д. Виробничі критерії:

1. Нові виробничі процеси.

2. Наявність персоналу за чисельністю та кваліфікацією.

3. Відповідність існуючим виробничим потужностям.

4. Ціна та доступність матеріалів.

5. Виробничі витрати.

6. Потреба у додаткових потужностях.

7. Безпека виробництва.

8. Додана вартість.

Е. Зовнішні та екологічні критерії:

1. Можливий шкідливий вплив продуктів та виробничих процесів.
2. Вплив громадської думки.
3. Чинне та перспективне законодавство.
4. Вплив на рівень зайнятості.

Кожен із критеріїв оцінюється за п'ятибальною шкалою, а потім підсумовуються бали. Отримана загальна оцінка стає основою для відбору проектів. Цей систематичний підхід допомагає зменшити невизначеність і врахувати всі ключові аспекти, забезпечуючи комплексну оцінку.

Безумовно, головна перевага описаних методів полягає в тому, що вони дозволяють враховувати широкий спектр чинників, які впливають на реалізацію венчурних інвестиційних проектів, а також зіставляти різні проекти. Однак бальні оцінки за цією шкалою є переважно якісними, що ускладнює об'єктивну оцінку проектів і робить їх схильними до впливу суб'єктивної думки оцінювачів. Наприклад, оцінка «задовільно» може мати різний зміст для різних експертів через відмінності у вимогах, які вони висувають при розгляді варіантів вирішення однієї проблеми.

Крім того, метод критеріїв містить певні похибки:

1. Група ринкових критеріїв: Пункт «оцінка стартових витрат» більше стосується фінансових критеріїв, ніж ринкових.

2. Група науково-технічних критеріїв: Пункт «вартість та час розробки» є важливою характеристикою робіт НДДКР, але вартість НДДКР слід віднести до фінансових критеріїв.

3. Група виробничих критеріїв: Пункти «ціна та наявність матеріалів», «витрати виробництва» та «додана вартість» доцільно віднести до фінансових критеріїв. Ці елементи дублюють узагальнені показники фінансових критеріїв, пов'язаних із вкладеннями в НДДКР, виробництво та маркетинг.

4. Група зовнішніх і екологічних критеріїв: Не враховує важливу складову, пов'язану з конкурентами підприємства. Пропонується додати пункт, що стосується прогнозування діяльності конкурентів.

5. Споживча привабливість інновації: Цей фактор також не враховано в методиці, що є негативним моментом.

6. Часовий аспект реалізації проекту: Недостатня увага приділяється часовим аспектам реалізації венчурних проектів. Якщо час, пов'язаний з розробкою інновацій, враховується, то час, необхідний для їх впровадження на підприємстві, не береться до уваги, що є недоліком в оцінці інноваційних проектів.

Попри наявність похибок та недоліків, підхід, орієнтований на вплив основних факторів, що впливають на реалізацію венчурних проектів, може бути взятий за основу для розробки ефективної методики оцінки реалізованості таких проектів.

Під час розробки методики оцінки реалізованості венчурних інвестиційних проектів вона повинна відповідати наступним вимогам:

- можливість оцінити кожен варіант здійснення проекту. Методика повинна охоплювати різні варіанти реалізації проекту, щоб мати змогу провести всебічний аналіз і визначити найбільш доцільний варіант;
- забезпечення порівняння проектів. Методика повинна бути створена так, щоб можна було легко порівнювати різні проекти між собою та вибирати серед них найоптимальніші.

Під час розробки методики важливо врахувати, що підприємство або організація, яка реалізує проект, є відкритою системою, що активно взаємодіє з зовнішнім середовищем. У зв'язку з цим будь-який проект піддається впливу різноманітних зовнішніх факторів, а його кінцевий результат спрямований на зміну способу взаємодії підприємства з навколишнім середовищем [2]. Тому при оцінці венчурних інвестиційних проектів необхідно враховувати вплив різноманітних зовнішніх факторів:

- прямі фактори: споживачі, конкуренти, закони, профспілки, постачальники;

- непрямі фактори: міжнародні події, науково-технічний прогрес, стан економіки, політичні й соціально-культурні фактори.

Одночасно із зовнішніми факторами не слід забувати про вплив внутрішнього середовища підприємства. Оскільки інноваційні проекти варіюються за своїм змістом, обсягом ресурсів і витратами часу, необхідно проводити оцінку внутрішніх факторів підприємства залежно від стадій інноваційного процесу, охоплених проектом. Якщо проект передбачає етапи НДДКР, варто враховувати фактори, що впливають на успішність їх проведення та отримання результатів.

Загалом, фактори зовнішнього та внутрішнього середовища взаємодіють між собою, створюючи складну систему. Хоча врахувати всі фактори неможливо, найважливіші з них повинні бути обов'язково враховані під час оцінки венчурних інвестиційних проектів [5].

Методика оцінки реалізованості венчурних інвестиційних проектів має обов'язково враховувати споживчу привабливість інновації, яку планується впровадити. Під цим поняттям розуміється сукупність характеристик, що дозволяють інновації задовольняти як існуючі, так і нові вимоги споживачів.

Важливо розрізняти споживчу привабливість та якість товару. Перша включає в себе не лише якість продукту, але також ціну, сервіс, економічність та інші характеристики, що мають значення для споживача при впровадженні новації через венчурний інвестиційний проект.

Це особливо актуально на ринках із високою конкуренцією та великою кількістю виробників. Наприклад, на ринку телевізорів представлена продукція від японських, корейських, малайзійських та інших компаній. Місцеві виробники не завжди можуть успішно конкурувати, випускаючи лише аналоги за аналогічною або навіть нижчою ціною, що не створює достатньої споживчої привабливості для їхніх товарів.

Важливо також розрізняти споживчу привабливість та конкурентоспроможність товару. Конкурентоспроможність – це сукупність характеристик, які забезпечують переваги товару над продукцією інших виробників. Водночас споживча привабливість є складовою конкурентоспроможності, і всі ці три поняття (споживча привабливість, якість, конкурентоспроможність) взаємопов'язані.

Без врахування споживчої привабливості ймовірність того, що прогнозовані оцінки економічної ефективності венчурного проекту будуть відрізнятися від фактичних результатів, буде вищою. Адже споживчий попит зрештою визначатиме успіх інновації та її економічну ефективність. Тому при оцінці венчурних проектів надзвичайно важливо враховувати споживчу привабливість «очікуваних» інновацій.

Доцільно оцінювати споживчу привабливість як продукт-інновацій, які реалізуються безпосередньо покупцям, так і процес-інновацій, тобто зміни у технології, організації виробництва та управлінні, які можуть підвищити привабливість товарів, наприклад, за рахунок зниження цін, підвищення якості або зміни габаритів і ваги.

При оцінці реалізованості венчурних інвестиційних проектів необхідно враховувати не лише час розробки інновацій, але й час їх впровадження у діяльність підприємства. Надлишковий додатковий продукт спочатку створюється на підприємствах, які першими впровадили нову технологію, але зникає як надлишковий, коли новація стає загальноприйнятною. Чим швидше впроваджується інноваційний проект, тим більше сумарного додаткового ефекту компанія може отримати, оскільки вона експлуатуватиме інновацію довше до її поширення.

Крім того, венчурні інвестиційні проекти, які визначають передові позиції науково-технічного розвитку, мають враховувати ризик морального старіння через надмірну тривалість реалізації. Прискорення науково-технічного прогресу підвищує цей ризик. Як приклад, С. М. Крістенсен розповідав про свій досвід участі у венчурному проекті. Затримки тривали

місяцями, прогрес був повільним, і проект закінчився морально застарілим ще до проведення випробувань, через недостатню підтримку. Це марнотратство ресурсів підкреслює важливість врахування часових аспектів реалізації інвестиційних венчурних проектів.

Отже, при оцінці реалізованості таких проектів вкрай важливо враховувати час їхньої реалізації, щоб уникнути ризику морального старіння та максимально скористатися перевагами першопрохідців.

Розробляючи методику оцінки реалізованості інноваційних проектів, важливо враховувати такі критерії:

I. Цілі, стратегія та цінності підприємства (організації):

1. Відповідність проекту у поточній стратегії та довгостроковому плані компанії.

2. Сумісність проекту з іміджем та політикою компанії.

3. Узгодженість зі стратегією науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР).

4. Перспективи майбутнього використання нової технології.

5. Вплив проекту на фінансування інших проектів.

II. Науково-технічні критерії:

1. Технічна здійсненність.

2. Тривалість розробки нововведення.

3. Наявність кваліфікованого дослідницького персоналу.

4. Наявність необхідного науково-дослідного обладнання.

5. Патентна чистота.

III. Виробничі критерії:

1. Наявність відповідного виробничого персоналу.

2. Відповідність наявним потужностям.

3. Доступність виробничих матеріалів.

4. Тривалість впровадження нововведення у виробництво.

5. Безпека виробництва.

IV. Фінансові критерії:

1. Вартість проведення комплексу НДДКР.
2. Обсяг інвестицій у виробництво та маркетинг.
3. Наявність фінансування в потрібні періоди.
4. Максимальні негативні зміни витрат і доходів.
5. Інфляційні ризики.
6. Чистий дисконтований дохід.
7. Очікувана рентабельність.
8. Період окупності проекту.

V. Ринкові критерії:

1. Ємність цільового ринку.
2. Прогнозована ринкова частка.
3. Час виходу товару на ринок.
4. Ймовірність комерційного успіху.
5. Потенційний обсяг продажів.
6. Конкурентоспроможність підприємства.
7. Відповідність каналам збуту.

VI. Критерії споживчої привабливості:

1. Очікувана ціна.
2. Призначення товару.
3. Надійність та безвідмовність.
4. Довговічність.
5. Транспортабельність.
6. Додаткові функції.
7. Габарити та вага.
8. Обслуговування та дизайн.
9. Витрати на експлуатацію.

VII. Соціальні та екологічні критерії:

1. Шкідливий вплив продукту та процесів виробництва.
2. Суспільна думка.
3. Поточне та перспективне законодавство.

4. Вплив на зайнятість.

Для оцінки проектів за цими критеріями можна використовувати матрицю оцінки, подібну до методики Б. Твісса, із застосуванням п'ятибальної шкали. Проте, оскільки значимість критеріїв варіюється для різних підприємств, необхідно ранжувати їхню вагу відповідно до специфіки проекту та організації. Результат оцінки має враховувати як бал, так і вагу кожного критерію.

Запропонована методика дозволяє отримати не лише точну оцінку інноваційних проектів, а й слугить основою для всебічного аналізу їх реалізованості.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Використання математичних та описових методів оцінки венчурних інвестиційних проектів є ключовим для визначення ефективності та реалізованості інновацій. Ці методи забезпечують систематичний підхід до оцінки проектів, дозволяючи зменшити невизначеність і врахувати різноманітні аспекти, що впливають на успіх проекту. Проте, вони також включають певні обмеження, зокрема труднощі в об'єктивній кількісній оцінці та ризик суб'єктивної інтерпретації результатів.

Важливим аспектом оцінки венчурних проектів є врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, які взаємодіють і створюють складну систему впливу на проект. Це включає споживчу привабливість інновації, що є критичною для комерційного успіху, а також технічні, фінансові, виробничі та ринкові аспекти. Чітке розуміння і відповідне реагування на ці аспекти дозволяє оптимізувати планування та управління проектом.

Для практичного застосування запропонованої методики оцінювання венчурних проектів компаніям необхідно розробити більш гнучкі та адаптивні до реальних умов інструменти, які б враховували різноманітність інноваційних ситуацій та динаміку зовнішнього середовища. Це має включати більш точні кількісні методи для оцінки економічної ефективності та впливу інновацій, а також методи для оцінки соціальних та екологічних

впливів. Такий підхід дозволить краще розуміти і управляти ризиками та потенціалом венчурних інвестиційних проектів, сприяючи їх успішній реалізації.

Література

1. Зражевець Є. Є. Оцінка ефективності венчурних інвестицій. *Бізнес Інформ*. 2014. № 10. С. 127-132.
2. Карасик О. М., Петрюк М. В. Методика оцінки венчурних інвестиційних проектів для підприємств аграрного сектору. *Облік і фінанси*. 2016. № 1. С. 110-116.
3. Кузьмін О. Є., Терлецька В. О. Методичний підхід до оцінювання та відбору венчурних проектів. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2021. Vol. 3, №. 1. С. 161-166.
4. Охріменко О. О. Методичні підходи до оцінки ефективності венчурних проектів. *Економічний аналіз*. 2013. Т. 14, № 2. С. 70-77.
5. Петрюк М. В. Удосконалення механізму оцінки венчурних інвестиційних проектів в аграрному секторі. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2016. Т. 21, Вип. 6. С. 155-159.
6. Тарасова Г. О. Принципи оцінки ефективності інвестицій при венчурному фінансуванні: використання показника IRR. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2009. № 1. С. 52-55.
7. Ткаченко В. А., Матієнко В. М. Методи оцінки венчурних проектів: особливості та можливі підходи. *Вісник економічної науки України*. 2008. № 1. С. 110-113.
8. Christensen Clayton M. *The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail*. Boston, MA: Harvard Business School Press, 1997. 256 p.
9. Twiss B. *Managing Technological Innovation*. London: Pitman Publishing, 1992. 237 p.

References

1. Zrazhevets', Ye. Ye. (2014), "Evaluation of the effectiveness of venture investments", *Biznes Inform*, vol. 10, pp. 127-132.
2. Karasyk, O. M. and Petriuk, M. V. (2016), "Petryuk. Methodology for evaluating venture investment projects for enterprises in the agrarian sector", *Oblik i finansy*, vol. 1, pp. 110-116.
3. Kuz'min, O. Ye. and Terlets'ka, V. O. (2021), "Methodical approach to assessment and selection of venture projects", *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, Vol. 3, no. 1, pp. 161-166.
4. Okhrimenko, O. O. (2013), "Methodical approaches to assessing the effectiveness of venture projects". *Ekonomichnyj analiz*, vol.14, no. 2, pp. 70-77.
5. Petriuk, M. V. (2016), "Improvement of the mechanism of assessment of venture investment projects in the agricultural sector", *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriiia : Ekonomika*, vol. 21, no, pp. 155-159.
6. Tarasova, H. O. (2009), "Principles of assessing the effectiveness of investments in venture financing: the use of the IRR indicator", *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu*, vol. 1, pp. 52-55.
7. Tkachenko, V. A. and Matiienko, V. M. (2008), "Methods of evaluating venture projects: features and possible approaches", *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, vol. 1, pp. 110-113.
8. Christensen, C.M. (1997), *The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail*, MA: Harvard Business School Press, Boston, USA.
9. Twiss, B. (1992), *Managing Technological Innovation*, Pitman Publishing, London, UK.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2024 р.